

ARBEIDSONGESCHIKTHEID (Percentage)

CBS (2013-2022)

Percentage van de bevolking dat arbeidsongeschikt is; te maken heeft met 'verlies aan verdien capaciteit', als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte of gebreken.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert judgement

Lange termijn doel

Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid moet worden voorkomen

Relatie lange termijn doel

Mensen kunnen beroep doen op verschillende wettelijke regelingen waar het gaat om arbeidsongeschiktheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen de WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering), de Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) en de WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen). In 2006 is de WAO vervangen door de WIA (Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen). De gebruikte indicator: het aandeel WAO-ers + WIA-ers in de potentiële beroepsbevolking.

DEMOGRAFISCHE DRUK (Percentage)

CBS (2012-2023)

De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.

Relatie lange termijn doel

De leeftijdsopbouw van de bevolking zegt iets over de toekomstige verhouding tussen de werkzame bevolking en de totale bevolking en daarmee iets over de toekomstbestendigheid van de arbeidsmarkt. Een relatief oudere bevolking kan een probleem opleveren voor de toekomst doordat de verhouding werkenden/niet werkenden af zal nemen, dit is de zogenaamde afhankelijkheidsratio. Naarmate er minder sprake is van vergrijzing of juist meer sprake is van vergroening is een regionale arbeidsmarkt beter toegerust voor de toekomst. Het samenspel van voorgenoemde twee effecten noemen we demografische druk.

NETTO ARBEIDSPARTICIPATIE (Percentage)

CBS (2013-2023)

Netto arbeidsparticipatie onder inwoners van 15 tot 75 jaar oud.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert judgement

Lange termijn doel

Het arbeidspotentieel van de totale potentiële beroepsbevolking wordt benut.

Relatie lange termijn doel

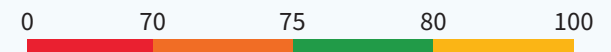
Deze indicator geeft aan in hoeverre het potentieel van de beroepsbevolking benut wordt.

TEVREDENHEID MET VRIJE TIJD (Percentage)

CBS (2012-2022)

Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat een score van 7 tot en met 10 geeft als antwoord op de vraag 'Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met de hoeveelheid vrije tijd die u heeft.'

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn betrokken bij de samenleving

Relatie lange termijn doel

Men is tevreden met de hoeveelheid vrije tijd naast arbeid.

WERKGELEGENHEIDSFUNCTIE (Percentage)

CBS | LISA (2018-2023)

Het aantal banen ten opzichte van het aantal inwoners tussen de 15 en 75 jaar.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.

Relatie lange termijn doel

Werkgelegenheid betreft alle banen in een gemeente voor zowel mensen die in de gemeente zelf wonen als mensen die van elders komen ("pendelen"). Bij de beroepsbevolking gaat het om mensen die in een gemeente wonen en deze kunnen zowel binnen als buiten die gemeente emplooi vinden. De verhouding tussen aanwezige werkge-Ameente per saldo arbeid "importeert" om de banen in de gemeente te vervullen of juist arbeid "exporteert" om aan de vraag in omliggende regio's te voldoen. De verhouding tussen beide grootheden wordt aangeduid met de term werkgelegenheidsfunctie en is een maat voor de kwantitatieve vraag/aanbod verhouding.

WERKLOOSHEID (Percentage)

CBS (2013-2023)

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking (15 tot 75 jaar).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.

Relatie lange termijn doel

Het werkloosheidpercentage zegt iets over het functioneren van de arbeidsmarkt. Een hoog werkloosheidpercentage duidt erop dat de arbeidsmarkt slecht functioneert, dat zowel het gevolg kan zijn van het in kwantitatief opzicht niet op elkaar aansluiten van vraag en aanbod, maar het kan ook betrekking hebben op het in kwalitatief opzicht niet goed op elkaar aansluiten van vraag en aanbod.

152013-2022

AFSTAND TOT MUSEA (Kilometer)

CBS (2013-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar het dichtstbijzijnde museum.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft de beschikbaarheid van musea in de omgeving aan, wat een onderdeel is van het culturele aanbod van een gemeente.

AFSTAND TOT PODIUMKUNSTEN (Kilometer)

CBS (2006-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde voorziening voor podiumkunsten (excl. Festivals).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft de omvang van het aanbod van cultuur in de vorm van podiumkunsten in de omgeving.

AFSTAND TOT BIBLIOTHEEK (Kilometer)

CBS (2007-2009, 2012-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtbijzijnde bibliotheek.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.

Relatie lange termijn doel

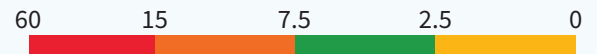
Deze indicator geeft de beschikbaarheid van een bibliotheek in de omgeving aan, wat een onderdeel is van het culturele aanbod van een gemeente.

AFSTAND TOT BIOSCOOP (Kilometer)

CBS (2008-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde bioscoop.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft de beschikbaarheid van een bioscoop in de omgeving aan, wat een onderdeel is van het culturele aanbod van een gemeente.

BESCHERMDE STADSGEZICHTEN (Aantal)

Erfgoedmonitor, Ministerie van OCW (2013-2022)

Het aantal aangewezen beschermde stads- en dorpsgezichten.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het cultureel erfgoed wordt beschermd en versterkt.

Relatie lange termijn doel

Het culturele erfgoed moet worden beschermd en versterkt. Op welke wijze dit gebeurt is lastig vast te stellen. Een globale indruk van de inspanningen die worden geleverd aan het behoud van cultureel erfgoed kan gegenereerd worden door het in aanvragen van een beschermde status van stads- of dorpsgezichten.

RIJKSMONUMENTEN (Aantal per 1.000 inwoners)

Erfgoedmonitor, Ministerie van OCW (2012-2023)

Aantal rijksmonumenten per 1.000 inwoners.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Het cultureel erfgoed wordt beschermd en versterkt.

Relatie lange termijn doel

Het culturele erfgoed moet worden beschermd en versterkt. Op welke wijze dit gebeurt is lastig vast te stellen. Een globale indruk van de inspanningen die worden geleverd aan het behoud van cultureel erfgoed kan gegenereerd worden door het in aanvragen van een beschermde status van monumenten.

BESCHERMD NATUURGEBIED (Percentage)
PDOK / verantwoordelijke overheden (2023)

Het oppervlaktepercentage met beschermde natuur (NNN, N2000, Nationaal park).

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Natuurgebieden zijn voldoende groot en met elkaar verbonden zodat populaties in stand gehouden worden er en uitwisseling van soorten plaats kan vinden.

Relatie lange termijn doel

Er is voldoende beschermde natuur aanwezig

OPENBAAR BOMEN (Percentage)
Klimaat-effectatlas (2021)

Percentage openbare ruimte met bomen exclusief agrarisch.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden

Relatie lange termijn doel

Oppervlakte bomen draagt bij aan de natuurlijke biodiversiteit

OPENBAAR LAAG GROEN (Percentage)
Klimaat-effectatlas (2021)

Percentage openbare ruimte met laag groen exclusief agrarisch.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden

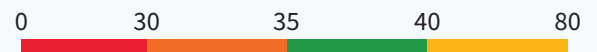
Relatie lange termijn doel

Oppervlakte groen draagt bij aan de natuurlijke biodiversiteit.

RODE LIJST SOORTEN (Aantal/km2)
Nationale Databank Flora & Fauna (2006-2016)

Aantal bedreigde soorten waargenomen in de gemeente in een periode van 10 jaar.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden

Relatie lange termijn doel

Biodiversiteit is een begrip voor de graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten) binnen een gegeven ecosysteem. In deze indicator wordt de biodiversiteit aangegeven met het totaal aantal bedreigde soorten in de gemeente.

SOORTENRIJKDOM (Aantal/km²)

Nationale Databank Flora & Fauna (2006-2016)

Aantal soorten waargenomen in de gemeente in een periode van 10 jaar.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden

Relatie lange termijn doel

Biodiversiteit is een begrip voor de graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten) binnen een gegeven ecosysteem. In deze indicator wordt de biodiversiteit aangegeven met het totaal aantal bedreigde soorten in de gemeente.

AFSTAND TOT HUISARTSPRAKTIJK (Kilometer)

CBS (2007-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen, inclusief preventie en nazorg.

Relatie lange termijn doel

De afstand tot de huisarts zegt iets over de bereikbaarheid van de gezondheidszorg in de diverse gemeenten.

602007-2022

AFSTAND TOT ZIEKENHUIS (Kilometer)

CBS (2007-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen, inclusief preventie en nazorg.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator zegt iets over de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de (gezondheids-)zorg.

BEOORDELING EIGEN GEZONDHEID (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2012, 2016, 2020, 2022)

Percentage personen met antwoordcategorie 'zeer goed' of 'goed' op de vraag naar de algemene gezondheidstoestand.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking voelt zich gezond.

Relatie lange termijn doel

Om de eis te toetsen of de bevolking zich gezond voelt moeten we afgaan op de subjectieve perceptie van de gezondheid. Het gaat hier om de subjectieve ervaring van de eigen gezondheidstoestand. De bevolking dient niet alleen gezond te zijn, maar zich ook gezond te voelen. In theorie zou dus de gezondheid van de bevolking toe kunnen nemen, terwijl de bevolking zich tegelijkertijd minder gezond voelt.

LANGDURIG ZIEK EN BEPERKT (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2016, 2020, 2022)

Het percentage personen van 18 jaar en ouder dat aan- geeft een langdurige ziekte te hebben én dat aangeeft beperkt te zijn vanwege problemen met de gezondheid.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking voelt zich gezond.

Relatie lange termijn doel

Om de eis te toetsen of de bevolking zich gezond voelt moeten we afgaan op de subjectieve perceptie van de gezondheid. Het gaat hier om de subjectieve ervaring van de eigen gezondheidstoestand. De bevolking dient niet alleen gezond te zijn, maar zich ook gezond te voelen. In theorie zou dus de gezondheid van de bevolking toe kunnen nemen, terwijl de bevolking zich tegelijkertijd minder gezond voelt.

LEVENSVERVERWACHTING (Jaar)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2009/2012 - 2018/2021)

Het aantal jaren dat iemand van 0 jaar naar verwach- ting nog te leven heeft onder de veronderstelling dat de sterftekansen per leeftijdsgroep in de toekomst niet zullen veranderen voor de totale groep mannen en vrouwen.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.

Relatie lange termijn doel

De levensverwachting is een modelmatige uitkomst van allerlei gezondheidsfactoren, zoals: leefstijl, zorg, omge- ving en preventie. Het is een soort outcome- indicator van hoe gezond de bevolking is.

MEDICIJNGEBRUIK (Aantal)

CBS Microdata (2013 - 2022)

Het gemiddeld medicijngebruik per inwoner.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.

Relatie lange termijn doel

Wanneer men veel medicijnen gebruikt is men niet in optimale gezondheid.

PSYCHISCHE GEZONDHEID (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2022)

Percentage personen met psychische klachten dat 60 of minder dan 60 scoort op de Mental Health Inventory (MHI). De cijfers hebben betrekking op de 'Mental Health Inventory 5' ofwel 'MHI-5'.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking voelt zich gezond.

Relatie lange termijn doel

Om de eis te toetsen of de bevolking zich gezond voelt moeten we afgaan op de subjectieve perceptie van de gezondheid. Het gaat hier om de subjectieve ervaring van de eigen gezondheidstoestand. De bevolking dient niet alleen gezond te zijn, maar zich ook gezond te voelen. In theorie zou dus de gezondheid van de bevolking toe kunnen nemen, terwijl de bevolking zich tegelijkertijd minder gezond voelt.

RISKANT GEDRAG (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2012, 2016, 2020, 2022)

Gemiddelde percentage van overmatig alcoholgebruik, rokers en ernstig overgewicht (sigaret; in 2020 ook e-sigaret).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl

Relatie lange termijn doel

De indicator riskant gedrag iets over hoe mensen invulling geven aan de eis: Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl. De mate waarin je een gezonde balans houdt tussen bijvoorbeeld werk en privé, geeft weer in hoeverre je gezond gedrag vertoont.

ONVOLDOENDE BEWEGEN (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2012, 2016, 2020, 2022)

Percentage personen van 18 jaar of ouder dat niet voldoet aan de beweegrichtlijn.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl

Relatie lange termijn doel

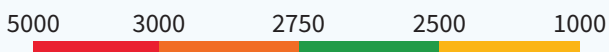
Preventie tegen ziekten en het bewaken van een goede gezondheid is niet alleen een kwestie van beschikbaarheid en toegankelijkheid van goede zorgvoorzieningen maar is ook een persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere burger. Dit wordt uitgedrukt met de eis: Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl. Bewegen is daarbij voor ieder mens een belangrijk criterium. De indicator onvoldoende bewegen geeft inzicht in de mate waarin burgers uitdrukking geven aan deze gezonde leefwijze.

ZORGKOSTEN (Euro)

CBS Microdata (2016-2021)

Gemiddelde zorgkosten per inwoner.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond.

Relatie lange termijn doel

Hoe lager de zorgkosten gemiddeld zijn, hoe gezonder de bevolking over het algemeen

BESTEEDBAAR INKOMEN (1.000 Euro)

CBS (2011-2022)

Het gemiddeld besteedbaar inkomen van huishoudens, uitgedrukt in €1.000.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.

Relatie lange termijn doel

Wanneer inwoners een laag besteedbaar inkomen hebben zijn ze lastig of niet in staat om zichzelf economisch staande te houden op de langere termijn.

BIJSTAND (Percentage)

CBS (2013-2022)

Percentage van de bevolking die een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet ontvangen.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.

Relatie lange termijn doel

Net als langdurige werkloosheid is veel bijstand onwenselijk. Wanneer meer inwoners van een gemeente een bijstandsuitkering ontvangen, betekent het dat meer mensen moeite hebben met rondkomen en met meedoen in de sociaaleconomische vooruitgang van de gemeente.

BRP (Euro)

CBS (1995-2022)

Het Bruto Binnenlands Product per inwoner. Gemeenten hebben de cijfers van de COROP-regio gekregen bij gebrek aan cijfers op gemeenteniveau.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De economie is concurrerend, zowel nationaal als internationaal.

Relatie lange termijn doel

De ontwikkeling van het BRP is een indicator voor de economische groei van een regio en daarmee ook voor de concurrentiepositie van een regio. Om de regio's onderling te kunnen vergelijken en ook vergelijkingen in de tijd te kunnen maken wordt gebruik gemaakt van het BRP per hoofd van de bevolking. De data zijn op het niveau van de COROP-regio.

FINANCIËLE BUFFER (Percentage)

CBS Microdata (2013-2022)

Percentage huishoudens met voldoende financiële buffer, rekening houdend met de grootte van het huishoudens.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen armoede noch uitsluiting.

Relatie lange termijn doel

Armoede is een situatie waarin men door een veelheid van oorzaken terecht kan komen (bijv. door ziekte, werkloosheid, overlijden partner). De mate waarin men een buffer opbouwt, geeft aan hoe snel mensen in een armoede situatie terecht komen. De mate waarin een gemeenschap in staat is het aantal huishoudens met een buffer te vergroten is een indicatie van de solidariteit van die samenleving met sociaal zwakkeren.

GINI COËFFICIËNT INKOMENSONGELIJKHEID (Ratio)

CBS (2018, 2020, 2022)

De Ginicoëfficiënt is een maatstaf voor inkomens- of vermogensongelijkheid. De waarde ligt tussen 0 en 1; bij een volkomen gelijke verdeling is de waarde 0 en bij totale ongelijkheid is de waarde 1.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen armoede noch uitsluiting.

Relatie lange termijn doel

De Gini-coëfficiënt zegt iets over de mate van economische gelijkheid, het draagt bij aan uitsluitingsprincipes wanneer er teveel ongelijkheid in een regio, gemeente of buurt voorkomt.

LANGDURIG ARME HUISHOUDENS (Percentage)

CBS (2014-2022)

Percentage huishoudens met inkomen tot 105% van het sociale minimum ten opzichte van het totaal aantal huishoudens gedurende 4 jaar of langer.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen armoede noch uitsluiting.

Relatie lange termijn doel

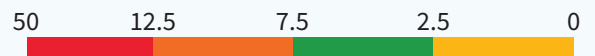
Armoede is een situatie waarin men door een veelheid van oorzaken terecht kan komen (bijv. door ziekte, werkloosheid, overlijden partner). De mate waarin een gemeenschap in staat is het aantal huishoudens dat onder een sociaal aanvaardbaar minimum zit, beperkt te houden is een indicatie van de solidariteit van die samenleving met sociaal zwakkeren.

LEEGSTAND KANTOREN (Percentage)

CBS (2015-2023)

Het percentage kantoren dat leeg staat.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.

Relatie lange termijn doel

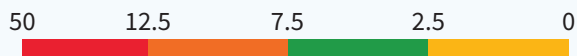
Een groot aanbod van kantoorruimte heeft een keerzijde als de vraag het aanbod niet volgt: leegstand. Een kleine hoeveelheid kantoorruimte die leeg staat is niet slecht, die zorgt voor flexibiliteit op de markt van kantoorruimte. De vraag naar kantoorruimte daalt niet alleen door de slechte economische omstandigheden, ook “het nieuwe werken” zorgt ervoor dat er minder kantoorruimte nodig is. Leegstaande kantoren kunnen verloederen en een negatief effect hebben op de kantoren in de omgeving en de buurt.

LEEGSTAND WINKELS (Percentage)

CBS (2015-2023)

Het percentage winkels dat leeg staat.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.

Relatie lange termijn doel

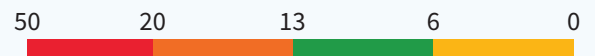
Naast de beschikbare ruimte voor bedrijven in de vorm van kantoren en bedrijventerreinen is ook de retail van groot belang. De opkomst van internetbedrijven in combinatie met de economische crisis heeft geleid tot een fors aantal leegstaande verkooppunten.

MOEITE MET RONDKOMEN (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2012, 2016, 2020, 2022)

Het percentage personen van 18 jaar en ouder dat moeite heeft met rondkomen.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.

Relatie lange termijn doel

Wanneer burgers moeite hebben met rondkomen zijn ze niet in staat zichzelf staande te houden. Onafhankelijk van het daadwerkelijke inkomen gaat het hierbij om het ervaren inkomen en het rondkomen dat hierbij hoort.

NETTO-BRUTO VERHOUDING BEDRIJVENTERREIN

(Percentage)

IBIS (2016-2022)

Verhouding bedrijfsvloeroppervlak ten opzichte van het uitgegeven grondoppervlak van het bedrijventerrein.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator is opgenomen in de studie om een maat van zuinig ruimtegebruik te kunnen aanduiden met behulp van een kwantitatieve methode. De netto/bruto verhouding is de verhouding tussen het aantal uitgeefbare hectares bedrijventerrein en de totale oppervlakte van het bedrijventerrein. Naarmate de verhouding netto/bruto hoger is, gaat de hoeveelheid uitgeefbare ruimte gepaard met minder bruto ruimtebeslag. Omdat, zeker in Nederland, ruimte schaars is speelt de netto/bruto verhouding een belangrijke rol in de voorraad Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden.

PRIORITAIRE STOFFEN KRW (Percentage)

Informatiehuis water | CBS (2023)

Percentage waterlichamen waarvan de kwaliteit minimaal goed is.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

Het oppervlaktewater is vrij van stoffen die qua aard of hoeveelheid schadelijk zijn voor de mens of natuur.

Relatie lange termijn doel

Het oppervlaktewater biedt plaats aan ecosystemen. In het kader van de kaderrichtlijn water wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater beoordeeld. Hiervoor worden indicatoren als temperatuur, zuurstofgehalte en voedingsstoffen gemeten. Vergelijking met de normen levert dit een oordeel in de categorieën 'slecht', 'ontoereikend', 'matig', 'goed' en 'zeer goed' op.

307012-2023

CONCENTRATIE FIJNSTOF PM2.5 (µg/m³)

RIVM (2012-2023)

Achtergrondconcentratie fijnstof <2,5µm (PM2.5).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

De lucht is schoon

Relatie lange termijn doel

Fijn stof zijn kleine in de lucht zwevende deeltjes. Doordat fijn stof uit kleine deeltjes bestaat kan het makkelijk ingeademd worden. Eenmaal ingeademd kunnen deeltjes schade aanrichten in het ademhalingsstelsel. De zeer kleine deeltjes (ultrafijn stof en elementair koolstof) kunnen zelfs in het bloed worden opgenomen, waarna ze andere weefsels kunnen aantasten. De exacte werking hiervan in het lichaam is niet bekend, maar uit epidemiologische studies blijkt wel dat er aanzienlijke gezondheidsschade kan ontstaan.

CONCENTRATIE STIKSTOFOXIDEN (µg/m³)

RIVM (2012-2023)

Achtergrondconcentratie stikstofoxiden (NOx)

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

De lucht is schoon

Relatie lange termijn doel

Stikstofoxiden (NOx) komen veelal vrij bij verbrandingsprocessen en is daarmee een belangrijke indicator voor vervuiling veroorzaakt door gemotoriseerd verkeer. Stikstofoxiden dragen bij aan verschillende milieuproblemen: de ongewenste vorming van troposferisch ozon maar ook de depositie van stikstofoxiden en atmosferische volproducten, zoals aerosolen die een aandeel leveren in de verzuring en vermeting van bodem en oppervlaktewater.

ECOLOGISCHE KWALITEIT (Percentage)

Informatiehuis water | CBS (2023)

Percentage waterlichamen waarvan de ecologische kwaliteit minimaal goed is.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

Het oppervlaktewater is vrij van stoffen die qua aard of hoeveelheid schadelijk zijn voor de mens of natuur.

Relatie lange termijn doel

Het oppervlaktewater biedt plaats aan ecosystemen. In het kader van de kaderrichtlijn water wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater beoordeeld. De fysisch-chemische kwaliteit biedt voorwaarden voor een stabiel ecosysteem in het oppervlaktewater. Hiervoor worden indicatoren als temperatuur, zuurstofgehalte en voedingsstoffen gemeten. Vergelijking met de normen levert dit een oordeel in de categorieën 'slecht', 'ontoereikend', 'matig', 'goed' en 'zeer goed' op.

EMISSIE KOOLSTOFDIOXIDE (CO₂) (kg/inwoner)

Emissieregistratie | CBS (2010, 2015, 2019, 2020, 2021, 2022)

De gemiddelde emissie koolstofdioxide (CO₂) per inwoner naar de lucht.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

De lucht is schoon

Relatie lange termijn doel

Koolstofdioxide is het gas dat de grootste bijdrage levert aan de toename van het broeikaseffect. Door de versterking van het broeikaseffect blijft de ingestraalde warmte van de zon meer aan het aardoppervlak, waardoor het warmer wordt. Dit heeft diverse effecten zoals extremere weersomstandigheden (langere drogere perioden en zwaardere buien) en stijging van de zeespiegel. In het Klimaatakkoord hebben overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties afspraken gemaakt hoe dit doel te bereiken.

HERNIEUWBARE ENERGIE (Percentage)

CBS, bewerking van Klimaatmonitor (2010-2021)

Percentage bekende hernieuwbare energieverbruik (incl. hernieuwbare warmte, zonnestroom 'achter de meter' en auto(snel)wegen).

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

Alle geconsumeerde en geproduceerde energie is duurzaam opgewekt

Relatie lange termijn doel

Duurzame energie is een van de mogelijkheden om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en onafhankelijker te worden van fossiele energiebronnen.

HITTESTRESS (Graden Celcius)

RIVM (2017, 2022)

Jaarlijks gemiddelde temperatuurverschil dat ontstaat door het hitte-eiland effect.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid/Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen overlast door hitte

Relatie lange termijn doel

Verharde oppervlakten houden warmte langer vast dan water en natuurlijke vegetatie. Hierdoor kan er in steden een hogere temperatuur worden gemeten dan in de omliggende omgeving. Dit effect ontstaat vooral in de nacht. Gevoelige bevolkingsgroepen (baby's, kinderen en ouderen) kunnen hier gezondheidsklachten van ondervinden.

TOTAAL HUISHOUDELIJK AFVAL (kg/inwoner)

CBS (2001-2022)

Het gemiddeld aantal totaal huishoudelijk afval per inwoner.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid/Geografisch

Lange termijn doel

Burgers werken toe naar een afvalloze samenleving

Relatie lange termijn doel

Gemeenten zamelen het afval in bij de inwoners. Door de schaarste van grondstoffen, en de luchtvervuiling die de productie van afval met zich mee brengt, is het van belang dat er zo weinig mogelijk afval geproduceerd wordt. Aan de ene kant is het een goede ontwikkeling dat er steeds meer afval gescheiden wordt ingezameld. Daartegenover staat dat het inperken van de totale afvalproductie noodzakelijk is voor een duurzame toekomst.

TOTAAL ENERGIEVERBRUIK (TJ/km2)

Klimaatmonitor | CBS (2010-2022)

Totaal energieverbruik inclusief hernieuwbare warmte, exclusief auto(snel)wegen per km2

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Beleid/Geografisch

Lange termijn doel

Huishoudens en bedrijven gebruiken zo min mogelijk energie.

Relatie lange termijn doel

Veel van de elektriciteit in Nederland wordt nog opgewekt in energiecentrales uit fossiele brandstoffen. Deze opwekking leidt tot de uitstoot van schadelijke stoffen en de uitputting van niet hernieuwbare energiebronnen. Het gebruik van gas als energie veroorzaakt onder andere emissies van koolstofdioxide en daarmee de versterking van het broeikaseffect. Ook zorgt de winning van aardgas tot aardbevingen.

WATEROVERLAST (Centimeter)

Deltares (2018)

De gemiddelde maximale waterdiepte die op een bepaalde plek kan optreden als gevolg van intense neerslag (140 mm neerslag in 2 uur. Deze buien komen in het huidige klimaat op een bepaalde locatie gemiddeld eens per 1000 jaar voor).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen overlast door overmatige regenval

Relatie lange termijn doel

Door klimaatverandering neemt de kans op zware buien toe. In combinatie met toenemende verharding, laaggelegen gebieden en beperkte afvoercapaciteit van de riolering kan dit leiden tot wateroverlast.

BEREIKBAARHEID BUS, METRO, TRAM (Percentage)

OVapi (2019, 2022, 2023)

Het percentage mensen dat een bus, metro, of tram binnen 700 meter tot zijn beschikking heeft, en die minimaal 2 x per uur doordeweeks rijdt.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Loop/fiets afstand

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Het aantal mensen dat gebruik maakt van het openbaar vervoer zegt iets over de mogelijkheden die deze vorm van transport biedt. Wanneer er meer mensen dagelijks in het ov stappen leidt dat tot meer duurzaam vervoer en daarnaast tot minder filedruk op de wegen.

MOBILITEIT

AFSTAND TOT HOOFDWEG (Kilometer)

CBS (2006-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde hoofdweg.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Naast de ontsluiting van het openbaar vervoer is voor een gemeente tevens de ontsluiting van het wegennet een relevante indicator. De bereikbaarheid van wegen is voor zowel inwoners als bedrijven van vitaal belang.

MOBILITEIT

AFSTAND TOT TREINSTATION (Kilometer)

CBS (2007-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar het dichtstbijzijnde treinstation.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

De ontsluiting van het openbaar vervoer is voor een gemeente een belangrijke indicator. Het wegennet wordt immers zwaar belast en zonder goede alternatieven voor de auto worden fileproblemen niet opgelost

MOBILITEIT

FIETSKLIMAAT (Score)

Fietzersbond (2020, 2022)

Een score voor het fietsklimaat in de gemeente. Het fietsklimaat wordt bepaald aan de hand van enquêtedata en objectieve factoren.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

De ontsluiting van het fietsverkeer is voor een gemeente een belangrijke indicator. Het wegennet wordt immers zwaar belast en zonder goede alternatieven voor de auto worden fileproblemen niet opgelost.

MOBILITEIT

FILEZWAARTE (Min/jaar)

Rijkswaterstaat (2018-2023)

De filezwaarte in minuten per jaar per kilometer rijksweg en provinciale weg. Gemeenten krijgen de score voor de COROP.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Een goede doorstroming op de rijkswegen zorgt voor een beter bereikbare markt en arbeidsmarkt wanneer de wegen dichtslibben heeft dit grote gevolgen voor de bedrijvigheid, bereikbaarheid en mogelijkheden van bedrijven en instellingen.

MOBILITEIT

LAADPALEN (Aantal per 1.000 auto's)

Gemeente: Registratie laadpunten Ecomovement, bewerking door RVO; Wijk: Ecomovement, bewerking Het PON & Telos. (2019-2023)

Het aantal semi-publieke laadpalen per 1.000 auto's.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Beleid

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen en instellingen dienen goed bereikbaar te zijn, ook met een elektrisch voertuig. Om rijden met schone (elektrische) voertuigen mogelijk en aantrekkelijk te maken, moeten er voldaan worden aan de voorwaarden om elektrisch te kunnen rijden. Zo is het van belang dat er genoeg (semi-) publieke laadpalen beschikbaar zijn, om ook voor langere afstanden elektrisch rijden te bemoedigen.

MOBILITEIT

ONTSLUITING BEDRIJVENTERREINEN (Score)

IBIS (2018-2022)

Multimodale ontsluiting bedrijventerreinen. Er wordt gekeken naar de parkeergelegenheid, de ontsluiting via het spoor en via het water.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

De ontsluiting via verschillende kanalen is voor het bedrijfsleven een belangrijke indicator. Het wegennet wordt immers zwaar belast en zonder goede alternatieven voor de auto worden fileproblemen niet opgelost. Parkeren speelt daarnaast ook een belangrijke rol voor de ontsluiting van de verschillende bedrijventerreinen. Tevens met het oog op multimodale ontsluiting.

MOBILITEIT

SCHONE VOERTUIGEN BEDRIJVEN (Percentage)

RVO - Monitoring elektrisch vervoer o.b.v. gegevens RDW (2012-2022)

Het percentage elektrische bedrijfsauto's.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Schone auto's spelen in op de wens van duurzame mobiliteit. Bedrijven, voorzieningen en instellingen dienen bereikbaar te zijn, maar dit mag niet ten koste gaan van duurzaamheid. Schone auto's lopen hierin voorop door een laag verbruik aan fossiele brandstoffen, en een lage uitstoot.

MOBILITEIT

SCHONE VOERTUIGEN PARTICULIER (Percentage)

RVO - Monitoring elektrisch vervoer o.b.v. gegevens RDW (2012-2022)

Het percentage elektrische personenauto's. Hierbij zijn Battery Electric Vehicles en Plug-in Hybrid Vehicles meegenomen.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT.

Relatie lange termijn doel

Schone auto's spelen in op de wens van duurzame mobiliteit. Bedrijven, voorzieningen en instellingen dienen bereikbaar te zijn, maar dit mag niet ten koste gaan van duurzaamheid. Schone auto's lopen hierin voorop door een laag verbruik aan fossiele brandstoffen, en een lage uitstoot.

Afstand tot basisschool (Kilometer)

CBS (2006-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde basisschool.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten.

Relatie lange termijn doel

Een groot aanbod aan basisscholen is belangrijk voor de opleidingsmogelijkheden van de bevolking. Een School dichtbij huis betekend een hogere kwaliteit van de leefomgeving, voornamelijk voor jonge gezinnen.

Afstand tot MBO (Kilometer)

DUO | CBS (2021-2022)

De gemiddelde afstand van een gemeente naar een MBO-instelling.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten.

Relatie lange termijn doel

Een groot aanbod MBO scholen is belangrijk voor de opleidingsmogelijkheden van de bevolking. Een school dichtbij huis betekend een hogere kwaliteit van de leefomgeving.

Afstand tot voortgezet onderwijs (Kilometer)

CBS (2006-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde voortgezet onderwijs locatie.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten.

Relatie lange termijn doel

Een groot aanbod aan middelbare scholen is belangrijk voor de opleidingsmogelijkheden van de bevolking. Een School dichtbij huis betekend een hogere kwaliteit van de leefomgeving, voornamelijk voor jonge gezinnen.

Capaciteit WO-HBO (Percentage)

CBS (2012-2022)

Het percentage inwoners dat een studie doet op wo of hbo niveau.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft de verspreiding van kennis weer. Voor ondernemingen zijn het opleidingsniveau en de vaardigheden van de beroepsbevolking zeer belangrijk. Voor een goed ontwikkeld bedrijfsleven is de toegang tot hoogwaardige kennis en gekwalificeerd personeel van groot belang. Een grote capaciteit van het WO/HBO in de omgeving zorgt voor voldoende nieuw, hoogopgeleid personeel voor ondernemingen.

CAPACITEIT MBO (Percentage)

CBS (2012-2022)

Het percentage inwoners dat een studie doet op mbo niveau (beroepsbegeleidende of beroepsopleidende leerweg).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft de verspreiding van kennis weer. Voor ondernemingen zijn het opleidingsniveau en de vaardigheden van de beroepsbevolking zeer belangrijk. Voor een goed ontwikkeld bedrijfsleven is de toegang tot hoogwaardige kennis en gekwalificeerd personeel van groot belang. Een grote capaciteit van het MBO in de omgeving zorgt voor voldoende nieuw, praktisch geschoold personeel voor ondernemingen.

JEUGDWERKLOOSHEID (Percentage)

CBS (2013-2023)

Werkloosheidspercentage van jongeren tussen de 15 en 25 jaar.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte

Relatie lange termijn doel

Om te toetsen of het onderwijs aansluit op de maatschappelijke behoefte is deze behoefte onder andere vertaald naar de economische behoefte op de arbeidsmarkt. Aan de hand van de indicator jeugdwerkloosheid wordt zicht verkregen op de mate waarop het onderwijs aansluit op de arbeidsmarkt.

GEEN STARTKWALIFICATIE (Percentage)

CBS (2013-2022)

Aandeel laagopgeleiden in de bevolking (15-75 jaar).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert

Lange termijn doel

Iedereen heeft de plicht er voor zorg te dragen dat zijn of haar competenties (blijven) aansluiten op maatschappelijke behoeften.

Relatie lange termijn doel

Het opleidingsniveau van de bevolking is het resultaat na het genieten van onderwijs totdat de scholingsplicht afgelopen is bij het 18de levensjaar. Echter, ook na het 18de levensjaar kunnen volwassenen blijven investeren in zichzelf om de eigen professionele expertise en competenties, de kennis, vaardigheden en attitudes te verbeteren.

VOORTIJDIG SCHOOLVERLATERS (Percentage)

DUO/Ingrado (2013-2022)

Percentage voortijdig schoolverlater (vsv) ten opzichte van het aantal onderwijsdeelnemers aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. VSV'ers: jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie (havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma) het onderwijs verlaten.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Expert

Lange termijn doel

Iedereen heeft de plicht er voor zorg te dragen dat zijn of haar competenties (blijven) aansluiten op maatschappelijke behoeften.

Relatie lange termijn doel

Een van de eisen die aan de voorraad onderwijs is gesteld zegt dat iedereen toegang dient te hebben tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst en achtergrond). In het geval veel leerlingen voortijdig de schoolloopbaan beëindigen kan gesteld worden dat aan deze eis niet is voldaan.

EINDEXAMENCIJFERS KERNVAKKEN (Cijfer)

DUO (2017-2019, 2021-2023)

Het gemiddelde eindexamencijfer van de vakken Nederlands, Engels en wiskunde voor VMBO-T, havo en vwo.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Het onderwijs is van hoge kwaliteit.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator kijkt naar het behaalde resultaat van de leerlingen op de opleiding. Naast het rendement van een opleiding, is het behalen van goede cijfers ook een factor die de kwaliteit van onderwijs aangeeft.

EENZAAMHEID (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2012, 2016, 2020, 2022)

Het percentage personen van 18 jaar en ouder dat zich (zeer) sterk eenzaam voelt.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Onderzoek/expert GGD

Lange termijn doel

De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.

Relatie lange termijn doel

Uitsluiting gaat vaak hand in hand met eenzaamheid. De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd als er sprake is van voldoende sociale contacten. Het gaat daarbij om deelname, betrokkenheid en binding van mensen met het maatschappelijke leven.

62010, 2014, 2018, 2022

OPKOMST GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN (Percentage)

Kiesraad (2010, 2014, 2018, 2022)

Opkomstpercentage van de verkiezingen van de gemeenten bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Elke burger heeft zeggenschap in politieke besluitvorming die hem of haar en de samenleving en haar toekomst aangaat en maakt daar ook gebruik van.

Relatie lange termijn doel

Burgers zijn betrokken bij het openbaar bestuur en beantwoorden aan de (morele) plicht gebruik te maken van hun stemrecht.

SOCIALE COHESIE (Score)

CBS (2023)

Een rapportcijfer dat de sociale cohesie binnen een regio aangeeft.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.

Relatie lange termijn doel

Sociale cohesie is een breed begrip dat gaat over de samenhang tussen mensen. Het is de mate waarin mensen in hun gedrag en beleving uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden in hun persoonlijke leven, als burger in de maatschappij en als lid van de samenleving. Het is een kenmerk van een groep of gemeenschap.

SOCIALE CONTACTEN (Percentage)

CBS (2012-2022)

Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat gemiddeld minstens een maal per week contact heeft met familie, vrienden of buren. Het gaat hierbij om alle vormen van contact.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert/Geografisch

Lange termijn doel

De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.

Relatie lange termijn doel

De sociale participatie van burgers is voor een belangrijk deel afhankelijk van de sociale contacten die zij hebben. Daarmee wordt bedoeld, vrienden, familie, buren, etc. In feite is deze indicator omgekeerd evenredig aan eenzaamheid.

VERTROUWEN IN INSTITUTIES (Percentage)

CBS (2012-2022)

Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters).

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn betrokken bij de samenleving.

Relatie lange termijn doel

Voor de sociale participatie van de samenleving is het van groot belang om vertrouwen in instituties te hebben.

VRIJWILLIGERSWERK (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2016, 2020, 2022)

Het percentage personen van 18 jaar en ouder dat vrijwilligerswerk doet.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Expert

Lange termijn doel

Burgers zijn betrokken bij de samenleving.

Relatie lange termijn doel

Het percentage burgers dat vrijwilligerswerk doet zegt iets over de mate waarin de sociale cohesie van de samenleving is gewaarborgd.

GEWELDS- EN SEKSUELE DELICTEN (Aantal per 1.000 inwoners)

CBS: Totale bevolking; Politie: geweldsdelicten (2015-2023)

Het aantal geregistreerde gewelds- en seksuele delicten per 1.000 inwoners.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

Slachtofferschap van gewelddelicten komt relatief weinig voor, maar de impact van gewelddelicten op zowel het slachtoffer als op de samenleving is vele malen groter dan de impact van zogenaamde vermogenscriminaliteit.

HUISELIJK GEWELD (Aantal per 100.000 inwoners)

CBS (2019-2022)

Het aantal casussen met meldingen huiselijk geweld per 100.000 inwoners. Hieronder valt: kindermishandeling, geweld tegen ouders, (ex-)partnergeweld, ouderenmishandeling (ouder dan 65 jaar) en huiselijk geweld overig.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

Slachtofferschap van gewelddelicten komt relatief weinig voor, maar de impact van gewelddelicten op zowel het slachtoffer als op de samenleving is vele malen groter dan de impact van zogenaamde vermogenscriminaliteit.

JEUGDCRIMINALITEIT (Aantal per 10.000 inwoners)

Stichting Halt (2013-2022)

Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners (12 t/m 17 jaar).

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Expert/Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

Jeugdcriminaliteit is een veelbesproken thema in de politiek en de media. Meestal gaat het om kleine eenmalige delicten, zoals vechtpartijen, winkeldiefstal en vandalisme. Deze jongeren leren van hun fouten en kunnen weer normaal participeren in de samenleving. Aan de andere kant is er een kleine groep jongeren die regelmatig in aanraking komt met justitie, ook voor grotere delicten. Zij vormen een groter probleem omdat het waarschijnlijk is dat ze in het verdere leven vaker met justitie in aanraking zullen komen.

ONVEILIGHEIDSGEVOEL (Percentage)

CBS (2023)

Percentage inwoners dat zich 'wel eens' of 'vaak' onveilig voelt.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Expert

Lange termijn doel

Iedereen voelt zich veilig

Relatie lange termijn doel

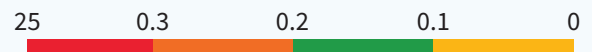
Veiligheid wordt deels beleefd. Mensen kunnen in bepaalde situaties gevoelens van onveiligheid ervaren, ook als deze objectief niet aanwezig zijn. (sociale) media hebben bij deze veiligheidseis ook een grote rol. Wanneer een persoon vaak geconfronteerd wordt met nieuws over criminaliteit, zal dit een negatieve invloed hebben op zijn/haar gevoel van veiligheid, ongeacht de objectieve veiligheid in de directe omgeving.

OVERSTROMINGSRISICO (Inwoners/hectare)

IPO (2014-2022)

Aantal getroffen personen per hectare bij een overstrooming met middelgrote kans.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De kans dat er slachtoffers vallen bij een calamiteit

Relatie lange termijn doel

Een groot deel van Nederland bevindt zich onder zee-niveau is daarom gevoelig voor overstromingen. Ook gebieden langs de grote rivieren kunnen overstroomd raken. Op basis van modelberekeningen is bepaald welke gebieden er in Nederland kunnen overstroomd als gevolg van het doorbreken van waterkeringen.

RISICOCONTOUREN BEDRIJVEN (Percentage)

IPO (2016-2022)

Aandeel landoppervlak dat onder een 10-6 risicocontour valt.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kans dat er slachtoffers vallen bij een calamiteit is minimaal

Relatie lange termijn doel

Een risicocontour (ofwel plaatsgebonden risico) is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtsreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. Het plaatsgebonden risico wordt gebruikt bij de toetsing of een risicovolle activiteit op een bepaalde plek mag plaatsvinden en wat in de directe omgeving ervan gebouwd mag worden.

VANDALISME (Aantal per 1.000 inwoners)

CBS: Totale bevolking; Politie: geweldsdelicten (2015-2023)

Het aantal vernielingen c.q. zaakbeschadigingen per 1.000 inwoners.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

De maatschappelijke impact van vandalisme is groot. Het kan onder andere leiden tot verpaupering van openbaar gebied, aantasting van het leefgenot van burgers en het herstel van de schade brengt enorme kosten met zich mee. De gevolgen van vernielingen aan gebouwen en straatmeubilair zijn voor iedereen direct waarneembaar. Vandalisme als een zichtbaar delict, leidt tot gevoelens van onveiligheid, normvervaling en trekt vaak meer vandalisme aan.

VERKEERSONVEILIGHEID (Ongevallen per kilometer weg)

Rijkswaterstaat (2016-2022)

Het aantal verkeersongevallen per kilometer weglengte.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

Slachtofferschap binnen het verkeer is een risico waar de samenleving mee om moet gaan. Het aantal verkeersongevallen is een objectieve maat van de aanwezigheid van veiligheidscondities in de leefomgeving en van het (verkeers-)gedrag van mensen.

VERMOGENSDELICTEN (Aantal per 1.000 inwoners)

CBS: Totale bevolking; Politie: geweldsdelicten (2015-2023)

Het aantal vermogensdelicten per 1.000 inwoners.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel

Vermogensdelicten komen veel vaker voor dan geweldscriminaliteit, maar de impact op zowel het slachtoffer als ook de samenleving is geringer dan bij geweldscriminaliteit. De kans om slachtoffer te worden van een vermogensdelict is vele malen groter dan de kans om slachtoffer te worden van een geweldsdelict. Onder vermogensdelicten worden inbraak, fietsdiefstal, diefstal van auto's, vernieling aan of diefstal vanaf auto's verstaan.

DRUGSDELICTEN (Aantal per 1.000 inwoners)

CBS: Totale bevolking; Politie: geweldsdelicten (2015-2023)

Het aantal geregistreerde drugsdelicten per 1.000 inwoners

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.

Relatie lange termijn doel
0

VERTROUWEN MEDEMENS (Percentage)

CBS (2012-2022)

Aandeel personen van 15 jaar en ouder dat het eens is met stelling dat de meeste mensen over het algemeen te vertrouwen zijn. Ook wel gegeneraliseerd vertrouwen genoemd.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Expert/Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn betrokken bij de samenleving.

Relatie lange termijn doel

Voor de sociale participatie van de samenleving is het van groot belang om sociaal vertrouwen te hebben. Dit is de basis waardoor participatie vorm kan krijgen.

STRESS (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2020, 2022)

Het percentage personen van 18 jaar of ouder dat de afgelopen 4 weken (heel) veel stress heeft ervaren.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl

Relatie lange termijn doel

Stress gaat over het proces om je staande te houden in een veranderende omgeving. Dingen om je heen veranderen, en daar moet je je op aanpassen. Wanneer stress teveel wordt heeft het een negatieve invloed op de gezondheid van mensen.

TEVREDENHEID MET HET LEVEN (Percentage)

CBS (2012-2022)

Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat tevreden is met het leven dat ze leiden.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Burgers zijn in algemene zin tevreden met het leven.

Relatie lange termijn doel

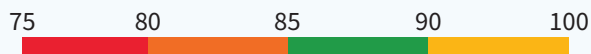
De tevredenheid met het leven heeft een directe relatie met het lange termijn doel wat past in dit thema.

ZELFREDZAAMHEID (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2016, 2020)

Percentage dat matig of veel regie over eigen leven ervaart, gebaseerd op een 7-tal stellingen.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel
Burgers zijn betrokken bij de samenleving.

Relatie lange termijn doel
De mate van zelfredzaamheid bepaalt voor een belangrijk gedeelte of burgers betrokken kunnen zijn bij de samenleving.

AFSTAND TOT LEVENSMIDDELEN (Kilometer)

CBS (2008-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde supermarkt of andere winkel voor dagelijkse levensbehoeften.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel
Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen.

Relatie lange termijn doel
Voedings- en levensmiddelen moeten beschikbaar zijn voor iedereen

BETAALBARE HUURWONINGEN (Euro)

CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen - bewerking ABF Research (2014-2021)

De betaalde huur voor corporatiewoningen verminderd met niet-subsidiabele servicekosten.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Beleid

Lange termijn doel
Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.

Relatie lange termijn doel
Huizen moeten voor iedereen met minimaal een modaal inkomen betaalbaar zijn. Het aanbod van betaalbare huurwoningen zegt iets over de toegankelijkheid van de woningmarkt.

BETAALBARE KOOPWONINGEN (Percentage)

CBS Microdata (2013 - 2022)

Het percentage betaalbare koopwoningen. De betaalbaarheidsgrens wordt bepaald door 4,5 keer het bruto mediaan inkomen van het betreffende jaar.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Expert

Lange termijn doel
Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.

Relatie lange termijn doel
Huizen moeten voor iedereen met minimaal een modaal inkomen betaalbaar zijn. Het aanbod van betaalbare koopwoningen zegt iets over de toegankelijkheid van de woningmarkt.

GELUIDHINDER BUREN (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2016, 2020)

Het percentage mensen dat geluidhinder van buren ervaart.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen door de mens veroorzaakte overlast van geur, licht en geluid.

Relatie lange termijn doel

De overlast die mensen ervaren ten aanzien van geluid heeft een negatieve invloed op het gedrag en de gezondheid van mensen. Naast een hinderlijke ervaring kan geluidsoverlast leiden tot gezondheidseffecten zoals slaapverstoring, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. In deze indicator komt de beleving van geluidhinder tot uiting.

GELUIDHINDER VERKEER (Percentage)

CBS, GGD GHOR, alle GGD'en, RIVM (2016, 2020)

Het percentage mensen dat geluidhinder van weg, vliegtuigen en/of treinverkeer ervaart.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Er is geen door de mens veroorzaakte overlast van geur, licht en geluid

Relatie lange termijn doel

De overlast die mensen ervaren ten aanzien van geluid heeft een negatieve invloed op het gedrag en de gezondheid van mensen. Naast een hinderlijke ervaring kan geluidsoverlast leiden tot gezondheidseffecten zoals slaapverstoring, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. In deze indicator komt de beleving van geluidhinder tot uiting.

LEEGSTAND WONINGEN (Percentage)

CBS (2015-2023)

Percentage administratief leegstaande woningen.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering
Expert

Lange termijn doel

Iedereen is tevreden met de woning en woonomgeving waar hij of zij woont: veilig, aangenaam en gezond.

Relatie lange termijn doel

Veel leegstand in de directe omgeving van de inwoners zorgt voor een negatieve ervaring van de woonomgeving.

TEVREDENHEID WONING (Percentage)

CBS (2012, 2015, 2018, 2021)

Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering
Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen is tevreden met de woning waarin hij of zij woont: veilig en aangenaam.

Relatie lange termijn doel

De eis dat iedereen toegang heeft tot een betaalbare woning van goede kwaliteit wordt allereerst getoetst aan de mate waarin mensen tevreden zijn met de eigen woning. Onvrede over de eigen woning kan verschillende oorzaken hebben, maar de meeste mensen die van plan zijn te verhuizen noemen het meest als reden dat de huidige woning te klein is.

WONEN

TEVREDENHEID WOONOMGEVING (Percentage)

CBS (2012, 2015, 2018, 2021)

Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woonomgeving.

Hoe **hoger** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Iedereen is tevreden met de woonomgeving waar hij of zij woont: veilig, aangenaam en gezond.

Relatie lange termijn doel

Deze indicator geeft het subjectieve gevoel over de (on)tevredenheid van de woonomgeving aan.

WONEN

AFSTAND TOT HORECA (Kilometer)

CBS (2008-2022)

Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde horecavoorziening.

Hoe **lager** hoe beter

Grondslag normering

Geografisch

Lange termijn doel

Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen.

Relatie lange termijn doel

Naast voedings- en levensmiddelen, moeten ook voorzieningen binnen de horeca voor iedereen toegankelijk zijn.